

ارزشگذاری ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. از دیدگاه کاربران فهرست‌های رایانه‌ای

محمد حسن زاده (نویسنده مسئول)

استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه تربیت مدرس
hasanzade@modares.ac.ir

معصومه نیک‌نیا

کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه تربیت مدرس
Massoomeh.niknia@gmail.com
تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۱۰/۱۷؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۰۲/۱۱

چکیده

هدف: پژوهش حاضر به مطالعه دیدگاه سه گروه از کاربران (عادی، متخصص موضوعی ادبیات فارسی و کتابدار) در خصوص میزان اهمیت و ارزشگذاری هر یک از ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. در پیوند با وظایف کاربری پرداخته است.

روش: این پژوهش به روش پیمایشی انجام گرفته است. از پرسشنامه به عنوان ابزار گردآوری داده‌ها استفاده شد که در این راستا با استفاده از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته دیدگاه سه گروه نمونه (کاربران عادی، کاربران متخصص و کتابداران) در خصوص ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. در پشتیبانی از وظایف کاربری (یافتن، شناسایی، انتخاب و دسترسی) تبیین گردید.

یافته‌ها: نتایج پژوهش حاکی از آن است که از بین ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر.؛ «عنوان اثر»، «عنوان بیان»، «عنوان نمود عینی»، «نام شخص» و «نام تالکان» از دیدگاه کلیه کاربران و کتابداران مورد بررسی دارای ارزش زیاد در پشتیبانی از وظایف کاربری هستند.

اصالت/ارزش: ضروری است نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای بر مبنای مفاهیم الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. بازنگری گردند. پژوهش حاضر به عنوان یکی از اولین گام‌ها، دیدگاه کاربران بالقوه فهرست‌های رایانه‌ای را در خصوص ویژگی‌های موجودیت‌های این الگو در پیوند با وظایف کاربری مورد مطالعه قرار داده است.

کلیدواژه‌ها: پیشینه‌های کتابشناختی، اف. آر. بی. آر. فر-بر، موجودیت‌ها، فهرست‌های رایانه‌ای.

Research on Information Science and Public Libraries
The Quarterly Journal of Iran Public Libraries Foundation
Vol. 19, No. 1, Successive No. 72 Spring 2013
Pp. 53-85
Indexed in SID, ISC & MagIran

تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی
فصلنامه علمی-پژوهشی
دوره ۱۹، شماره ۱، پیاپی ۷۲، بهار ۱۳۹۲
ص ۵۳-۸۵
نمایه شده در SID، ISC و MagIran

مقدمه

بیش از ۱۲ سال از معرفی الگوی مفهومی ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتابشناختی^۱ توسط ایفلا می‌گذرد، اما این موضوع هنوز بدیع و نو به نظر می‌رسد، چرا که بسیاری از جنبه‌های این الگو به سبب انتزاعی بودن فوق‌العاده آن و عدم پیاده‌سازی این الگو در فهرست‌های رایانه‌ای مراکز اطلاع‌رسانی کنونی در سطح جهان، بر عدم شناخت و درک صحیح از آن می‌افزاید.

فهرست‌های رایانه‌ای کنونی بر مبنای قالب مارک طراحی شده‌اند. کتابخانه ملی ایران برای سازگار کردن اطلاعات کتابشناختی با موازین بین‌المللی و نیز دستیابی به نظام مطلوب اطلاع‌رسانی ملی و ایجاد شبکه اطلاع‌رسانی سازگار با نظام جهانی اطلاعات، در سال ۱۳۷۶ اقدام به تأسیس کمیته ملی مارک ایران جهت تدوین مارک ملی ایران نمود. مارک ایران بر اساس یونی مارک توسعه داده شده است و نیازهای محلی بر اساس استاندارد و با استفاده از دستورات یونی مارک در مارک ایران گنجانده شده است. اما پیشینه‌های مبتنی بر مارک دارای ساختاری مسطح، بر مبنای قواعد فهرست‌نویسی گذشته، مبتنی بر ساختار فهرست برگه‌ای و بدون توجه به بعد معنی و رابطه‌ها در جهان کتابشناختی، و برای ذخیره‌سازی عناصر داده‌ای ایجاد شده‌اند. در پیشینه‌های مارک، با جست و جوپذیر ساختن بخش عمده‌ای از عناصر داده‌ای و دخالت تمام این عناصر در بازیابی، بدون در نظر گرفتن نظم و یا ساختاری منطقی و کاربرمدار برای ذخیره‌سازی و نمایش، مشکلات بسیاری برای کاربران فهرست‌ها به وجود آمده است؛ به شکلی که فهرست‌های امروزی جز به منزله سیاهه‌های بازیابی، کارکرد دیگری نخواهند داشت (ارسطوپور، ۱۳۸۵).

بر اساس الگوی اف. آر. بی. آر. به عنوان الگویی موجودیت-رابطه^۲، معمولاً کاربر درخواست جست و جوی خود را با استفاده از یک یا چند ویژگی موجودیت مورد جست و جو، فرمول‌بندی کرده و با استفاده از این خصوصیات است که کاربر موجودیت مورد نظر خود را جست و جو می‌کند. روابط نشان داده شده میان پیشینه‌های کتابشناختی، اطلاعات بیشتری را ارائه می‌کنند که به کاربر در ایجاد رابطه بین موجودیت یافت شده و سایر موجودیت‌های مشابه

1. Functional Requirements for Bibliographic Records

2. Entity-Relationship (ER)

کمک می‌کند (لوبوف^۱، ۲۰۰۵). گروه مطالعاتی الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. ارزش هر یک از ویژگی‌ها و روابط میان موجودیت‌های گروه اول یعنی (اثر، بیان، نمود عینی و مدرک) در ارتباط با چهار وظایف کاربری را تعیین کرده است. این ارزش‌ها در جداول جداگانه‌ای در گزارش گروه مطالعاتی الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. برای هر یک از موجودیت‌های گروه اول مشخص شده‌اند. اما همان طور که گروه مطالعاتی الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. نیز به آن اشاره کرده است باید در خصوص وظایف کاربری و میزان اهمیت هر یک از ویژگی‌ها و روابط میان موجودیت‌های گروه اول مطالعات بیشتری انجام شود و مشخص شود که آیا ارزشگذاری صورت گرفته دقیق است یا نه؟ و اینکه واقعاً توانمندی‌های کاربران در مواجهه با چهار وظیفه کاربری الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. چگونه است؟ (ماکسول^۲، ۲۰۰۸).

جداول مربوط به هر یک از موجودیت‌های گروه اول از دو بخش تشکیل شده‌اند: ۱. فهرستی از ویژگی‌های هر موجودیت؛ ۲. فهرستی از روابط میان یک موجودیت و موجودیت‌های دیگر. برای بررسی یک وظیفه کاربری، هم ویژگی‌های آن موجودیت و هم روابط میان آن اثر با موجودیت‌های دیگر (مثلاً با شخص یا تالکان مسئول آن اثر) مهم هستند. بخش روابط نشان‌دهنده اهمیت روابط در کمک به کاربر به منظور ایجاد ارتباط میان یک موجودیت با موجودیت دیگر است و همچنین کمک می‌کند تا کاربر در میان دنیای موجودیت‌های موجود در پایگاه داده‌های کتابشناختی به راحتی مرور خود را انجام دهد. در حقیقت ایجاد «ارتباط» را می‌توان به عنوان پنجمین وظیفه از وظایف کاربر دانست. تعیین میزان اهمیت هر یک از ویژگی‌ها یا روابط ارائه شده برای هر یک از وظایف کاربری که در جداول ارائه شده است؛ بر مبنای دانش و تجربه اعضای گروه تحقیقاتی و مشاوران آن و همچنین افراد متخصص خارج از گروه است. معیارهایی که در گروه مطالعاتی الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. برای تعیین ارزش‌های مرتبط با هر ویژگی و روابط به کار رفته است بر اساس ماهیت هر یک از وظایف کاربری تا اندازه‌ای متفاوت است که مبنای معیارهای به کار رفته برای هر وظیفه در گرایش گروه مطالعاتی الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. ایفلا مشخص شده است (ملزومات کارکردی ...، ۲۰۰۹)^۳.

1. Le Beuf 2. Maxwell 3. Functional Requirements for Bibliographic Records. Final Report

در ایران در حوزه موضوعی الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. به زبان فارسی مطالب چندانی منتشر نشده است. با این حال می‌توان به پژوهش‌های صورت گرفته توسط ارسطوپور، حاجی زین العابدینی و امیری اشاره کرد. ارسطوپور (۱۳۸۹) در رسالهٔ پژوهشی دکتری خود به بررسی همخوانی میان الگوی ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتابشناختی با فهرست‌های رایانه‌ای کنونی از دو رویکرد نظام‌گرا و نیز کاربرگرا پرداخته است. از دستاوردهای این پژوهش، پیشنهاد دو درختواره برای دو خانوادهٔ کتابشناختی شاهنامه و قرآن کریم و نیز الگویی مفهومی در زمینهٔ پیاده‌سازی دستاوردهای این پژوهش در فهرست‌های رایانه‌ای است. همچنین بر مبنای نتایج پژوهش حاجی زین العابدینی (۱۳۸۹) برخی از ملزومات ذکر شده در الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. در پیشینه‌های کتابشناختی فارسی موجود است و در برخی زمینه‌ها، به دلایلی مانند عدم رعایت صحیح اصول فهرست‌نویسی، قواعد فهرست‌نویسی مورد استفاده (آنکلو امریکن)، ساختار نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای مورد استفاده و عدم توجه به روابط و خانوادهٔ کتابشناختی در فهرست‌ها کاستی‌هایی وجود دارد.

امیری (۱۳۸۹) در پژوهشی به بررسی میزان انطباق عناصر داده‌ای مارک ایران با موجودیت‌ها و ویژگی‌های گروه اول الگوی ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتابشناختی (اف. آر. بی. آر.) پرداخت. نتایج پژوهش وی حاکی از آن است که در مجموع ۶۹۲ (۴۴/۴۱ درصد) عنصر داده‌ای بر ویژگی‌های گروه اول این الگو منطبق شدند. در میان پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور، کارلایل^۱ (۲۰۰۱) در پژوهش خود با هدف تدوین صفحات نمایش نتایج جست‌وجو برای آثار با خانوادهٔ کتابشناختی بزرگ، به بررسی علاقهٔ کاربران در رابطه با دسته‌بندی آثار مختلف پرداخت. طی این پژوهش وی از ۵۰ نفر جامعهٔ آماری خود خواست تا در یک فعالیت بسیار ساده، یعنی دسته‌بندی موجودیت‌های خانوادهٔ کتابشناختی یکی از آثار چارلز دیکنز شرکت نمایند. در این فرایند از کلیهٔ شرکت‌کنندگان خواسته شد تا تمام موارد را با توجه به میزان مشابهت با یکدیگر در دسته‌های مختلف قرار دهند و به هر دسته یک برچسب اختصاص دهند. در نهایت با تحلیل نتایج با استفاده از روش خوشه‌بندی سلسله‌مراتبی، ویژگی‌هایی همچون قالب فیزیکی، زبان،

1. Carlyle

و مخاطب را جزء مهمترین ویژگی‌های مورد توجه کاربران بالقوه نظام‌های اطلاعاتی دانست. پس از این پژوهش، وی با انجام بررسی دیگری با همکاری سامرلین^۱ (۲۰۰۲) به این نتیجه رسید که یکی از روش‌های مناسب برای نمایش آثار مادر و خانواده کتابشناختی زیرمجموعه آن، استفاده از روش خوشه‌بندی است (کارلایل، ۲۰۰۱ به نقل از ارسطوپور، ۱۳۸۹).

زومر^۲ (۲۰۰۵) در پژوهش خود درباره نیازهای کاربران کتابخانه عمومی، دریافت که در صورتی که اطلاعات پیشینه‌های کتابشناختی دقیق و کامل باشد کاربران بیشتر در جست‌وجوی نمودهای عینی مورد نظر خود هستند. وی مشکلات فهرست‌های کنونی از دیدگاه کاربران را بازایی بسیار زیاد پیشینه‌های غیرمرتبط، عدم اولویت‌بندی پیشینه‌ها در یک ترتیب مفهومی و کمبود اطلاعات ضروری در پیشینه‌ها ارزیابی کرده است.

پژوهش دیگری نیز در همین راستا و بر مبنای پژوهش دلسی و دیگران توسط ویلیام ای. موئن^۳ و شائون دی. میکسا^۴ در سال ۲۰۰۶ انجام شد. هدف از این مطالعه تجزیه و تحلیل بسامد عناصر داده‌ای کتابشناختی پیشینه‌های تولید شده بر مبنای مارک با استفاده از چارچوب الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. برای وظایف کاربری بود. در این پژوهش تنها گروه اول از وظایف کاربری که دلسی پیشنهاد کرده بود مورد بررسی قرار گرفت.

مندز^۵ (۲۰۰۶) در پژوهشی به مطالعه میزان اهمیت روابط کتابشناختی تعریف شده در الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. می‌پردازد تا مشخص شود که این روابط تا چه میزان می‌توانند در پاسخگویی به نیاز اطلاعاتی کاربران حوزه موسیقی مفید واقع شوند. تعیین و شناسایی روابط کتابشناختی که بیشترین کاربرد را برای کاربران حوزه موسیقی دارد و تغییر ساختارهای فهرست‌های کنونی کتابخانه‌ای به خصوص تغییر نحوه نمایش روابط از جمله یافته‌های وی در این پژوهش است.

کارلایل و همکاران (۲۰۰۸) طی پژوهشی به این مسأله پرداختند که در پیوند با خانواده کتابشناختی هر اثر تا چه میزان امکان بازایی خودکار اعضای خانواده وجود دارد. به عبارت دیگر، آیا امکان بازایی خودکار بیان‌های متفاوت، قالب‌های گوناگون و مدارک مختلف وجود دارد؟ بدین منظور، نمونه‌ای متشکل از چهار اثر «خانه متروک»، «ربوده شده»، «زنان کوچک» و «سه تفنگدار» مورد بررسی آنها قرار گرفت. آنها به منظور جمع‌بندی، توجه

1. Summerlin

2. Zumer

3. William E. Moen

4. Shawne D. Miksa

5. Mendez

طراحان را به برخی نکات برای طراحی الگوریتم‌های مناسب بازیابی و شناسایی خودکار آثار و حذف بیان‌ها و نمودهای عینی متفاوت جلب کردند (کارلایل، رنجر^۱ و سامرلین، ۲۰۰۸ به نقل از ارسطوپور، ۱۳۸۹).

بر مبنای پژوهش‌های انجام شده در خارج و داخل کشور، مطالعه کارلایل (۲۰۰۱) در مقایسه با سایر فعالان حوزه الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. بیش از هر چیز بر نحوه نمایش و لزوم ایجاد تغییرات در نمایش نتایج از نگاه کاربران برای رسیدن به هدف الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. تأکید داشت. وی همچنین بر لزوم دسته‌بندی ویژگی‌های مهم موجودیت‌ها از نگاه کاربران در خانواده‌های کتابشناختی پر تعداد نیز تأکید داشته است. پژوهش ارسطوپور (۱۳۸۹)^۲ نیز همراستا با پژوهش کارلایل در خصوص بررسی دیدگاه‌های کاربران متخصص در خصوص موجودیت‌های دو خانواده کتابشناختی پر تعداد انجام شده است. در پژوهش حاضر، با استفاده از امکانات جست‌وجوی دوبلین نرم‌افزار سیمرغ، نگاه کاربران به خانواده‌های کتابشناختی پر تعداد «بوستان سعدی» و «ریاضیات خیام» به منظور دستیابی به رویکردی دقیق‌تر برای پیاده‌سازی الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. در نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای مورد بررسی قرار گرفت. همچنین در این پژوهش، علاوه بر متخصصان موضوعی، نگاه کاربران عادی فهرست‌های رایانه‌ای و کتابداران به خانواده‌های کتابشناختی مورد بررسی قرار گرفته است تا سنجش کارایی درختواره‌های موضوعی و پدیدآور موجود در فهرست‌های رایانه‌ای در پیوند با وظایف کاربری الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. و ویژگی‌های مهم از دیدگاه این گروه از کاربران تحلیل گردد.

بر این اساس، آنچه مسأله اصلی این پژوهش است مربوط به هدف دوم الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. می‌باشد. یعنی سطحی از حداقل کارکردها را برای پیشینه‌هایی که توسط نهادهای کتابشناختی ملی ایجاد می‌شوند، توصیه کند (ملزومات کارکردی ...، ۲۰۰۹). با توجه به اینکه اکنون فهرست پیوسته کتابخانه ملی ایران کاربران بسیاری در سطوح مختلف دارد، می‌خواهیم بدانیم که توانمندی‌های کاربران در ارتباط با این چهار وظیفه چقدر با ارزشهای در

1. Ranger

۲. لازم به ذکر است پژوهش وی پس از تعریف پژوهش حاضر به دست پژوهشگر رسید که از پیشنهادات پژوهش مذکور استفاده گردید.

نظر گرفته شده برای هر یک از موجودیت‌های گروه اول و در ارتباط با ویژگی‌های آنها مطابقت دارد؟ از طرفی ارزشگذاری ویژگی‌های موجودیت‌های الگو از سوی کاربران در سطوح مختلف در پیوند با وظایف کاربری چگونه است؟

پرسش‌های اساسی

۱. آیا تفاوت معنی‌داری میان ارزشگذاری کاربران فهرست‌های رایانه‌ای در مورد وظیفه کاربری «یافتن» در پیوند با ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. وجود دارد؟
۲. آیا تفاوت معنی‌داری میان ارزشگذاری کاربران فهرست‌های رایانه‌ای در مورد وظیفه کاربری «شناسایی» در پیوند با ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. وجود دارد؟
۳. آیا تفاوت معنی‌داری میان ارزشگذاری کاربران فهرست‌های رایانه‌ای در مورد وظیفه کاربری «انتخاب» در پیوند با ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. وجود دارد؟
۴. آیا تفاوت معنی‌داری میان ارزشگذاری کاربران فهرست‌های رایانه‌ای در مورد وظیفه کاربری «دسترسی» در پیوند با ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. وجود دارد؟

روش پژوهش

با استفاده از روش پیمایشی دیدگاه سه گروه از کاربران (عادی، متخصص موضوعی ادبیات فارسی و کتابدار) در خصوص میزان اهمیت و ارزشگذاری هر یک از ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. در پیوند با وظایف کاربری اخذ گردید.

گردآوری اطلاعات در پایگاه آزمایشی محقق‌ساخته در نرم‌افزار سیمرغ^۱ در مورد اعضای دو خانواده کتابشناختی «بوستان سعدی» و «رباعیات خیام» و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و مشاهده رفتار اطلاع‌یابی و تکمیل پرسشنامه صورت پذیرفت.

در این پایگاه تعداد کل ۱۲۳۱ پیشینه کتابشناختی بازیابی شده دو خانواده کتابشناختی «بوستان سعدی» و «رباعیات خیام» از اپک کتابخانه ملی ایران (نرم افزار رسا) فراخوانی و سپس سایر اطلاعات اصلاح و یا ورود اطلاعات گردید. در این پایگاه کلیه انواع منابع اطلاعاتی در زبان‌های مختلف به صورت یکپارچه وارد شد. بر مبنای این پایگاه، سؤالات مصاحبه با توجه به اطلاعات دو خانواده کتابشناختی مطرح گردید و در حین انجام جست‌وجوی کاربران در دو نرم‌افزار رسا و پایگاه آزمایشی نامبرده، رفتار آنها مشاهده و ثبت گردید و بر مبنای آن پرسشنامه توسط پژوهشگر تکمیل گردید. همچنین در گروه کتابداران فهرست‌نویس علاوه بر مصاحبه و مشاهده با استفاده از پرسشنامه نظرات این گروه از متخصصان در خصوص میزان اهمیت و ارزش هر یک از ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. در مواجهه با هر یک از وظایف کاربری آن مورد بررسی قرار گرفت. در خصوص پرسشنامه مورد استفاده برای مصاحبه نیمه‌ساختاریافته کاربران سه گانه، برای بررسی روایی از نظرات سه تن از متخصصان حوزه ادبیات فارسی استفاده گردید. لازم به ذکر است، پرسشنامه مذکور بر مبنای جداول ارزش‌گذاری وظایف کاربری ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. مندرج در فصل ششم گزارش ایفلا^۲ تدوین شد. از آنجا که برخی از ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. قابل بررسی در سؤالات مطرح در مصاحبه‌های کاربران عادی و متخصص حوزه ادبیات فارسی نبود، بنابراین طبق آموزش‌های انجام شده در خصوص معرفی و تبیین الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. برای کتابداران متخصص کتابخانه مرکزی پردیس علوم

۱. با بررسی و مقایسه دو نرم‌افزار کتابخانه‌ای مطرح موجود، نرم‌افزار سیمرغ با ارائه ساختار درختواره‌ای پیشنهاد شده در پژوهش ارسطوپور و سایر امکانات مورد نیاز در پژوهش و با مشورت با صاحب‌نظران، برای پژوهش حاضر مناسب ارزیابی گردید.

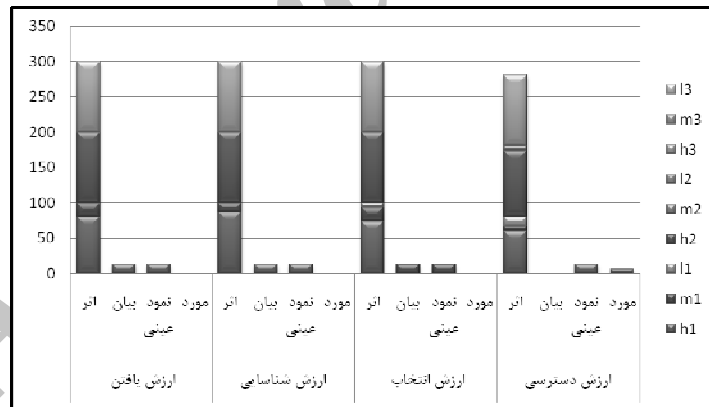
۲. برای توضیحات بیشتر رجوع شود به نیک‌نیا، معصومه (۱۳۸۹). تطبیق عناصر داده‌ای مارک ایران با وظایف کاربری الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. بر مبنای توانمندی‌های کاربران. دانشگاه تربیت مدرس. دانشکده مدیریت و اقتصاد. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. همچنین فصل ۶ گزارش نهایی ایفلا قابل دسترس در

<http://www.ifla.org/VII/s13/frbr/frbr.pdf>

دانشگاه تهران، فرهنگستان هنر و کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه شهید بهشتی نظرات نهایی کتابداران در خصوص میزان ارزش هر یک از ویژگی‌های موجودیت‌های اول تا سوم الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. در پرسشنامه مذکور درج گردید. بر مبنای این پرسشنامه، میزان ارزش هر یک از ۱۲ ویژگی موجودیت اثر؛ ۲۵ ویژگی بیان؛ ۳۸ ویژگی نمود عینی؛ ۸ ویژگی مورد؛ ۴ ویژگی شخص؛ ۵ ویژگی تنالگان و ویژگی‌های موجودیت‌های گروه سوم الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. در یافتن، شناسایی، انتخاب و دسترسی موجودیت‌های اثر، بیان، نمود عینی و مورد، بررسی و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

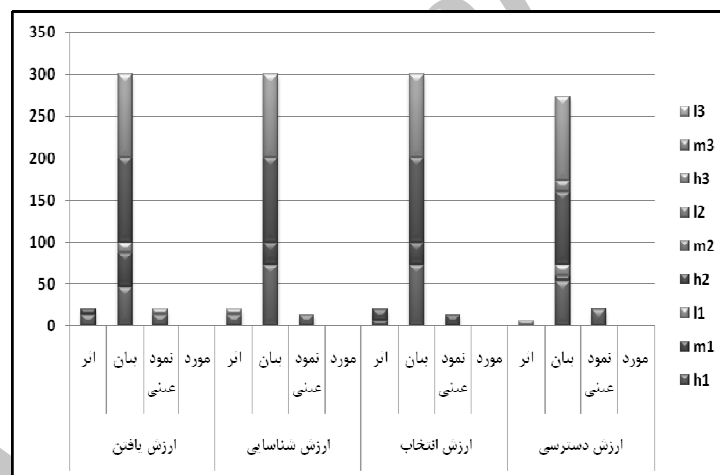
بر مبنای پرسشنامه پژوهش، میزان ارزشگذاری وظایف کاربری هر یک از کاربران در پیوند با ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این قسمت به تفکیک و در نمودارهای جداگانه ویژگی‌های موجودیت‌های پشتیبان وظایف کاربری دارای ارزش زیاد از نگاه کاربران را در پیوند با یافتن، شناسایی و انتخاب موجودیت‌های گروه اول توسط گروه‌های کاربران نمایش و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

نمودار ۱. ارزشگذاری وظایف کاربری ویژگی عنوان اثر بر مبنای نظر کاربران^۱

۱. لازم به ذکر است، نمادهای (l,m,h) به کار رفته در نمودارها به ترتیب به معنای (زیاد، متوسط، کم) است که شماره ۱ ارزشگذاری وظایف کاربری ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول از نگاه کتابداران، شماره ۲ مربوط به دیدگاه کاربران عادی و شماره ۳ دیدگاه متخصصان موضوعی را نشان می‌دهد.

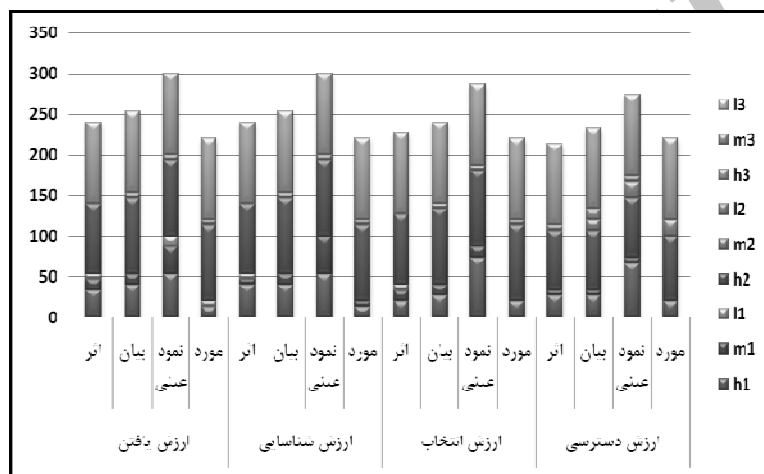
با توجه به نمودار ۱، ۸۰ درصد کتابداران «عنوان اثر» را در یافتن اثر دارای بیشترین ارزش دانسته‌اند. همچنین بر مبنای نظر ۸۷ درصد کتابداران «عنوان اثر» در شناسایی دارای ارزش زیاد است. همچنین بر مبنای نظر ۶۰ درصد کتابداران، این ویژگی دارای ارزش زیاد در دسترسی به اثر است. در حالی که «عنوان اثر» برای یافتن بیان از دیدگاه کتابداران ارزشی ندارد؛ اما برای یافتن بیان و مورد با ارزش تلقی شده است. ۷۳ درصد کتابداران «عنوان اثر» را در انتخاب، و ۶۰ درصد آنها این ویژگی را در دسترسی اثر در مرتبه زیاد ارزشگذاری نموده‌اند. شناسایی اثر با ویژگی «عنوان اثر» برای ۱۳ درصد کتابداران، انتخاب اثر برای ۲۰ درصد کتابداران، انتخاب بیان و نمود عینی برای ۱۳ درصد کتابداران دارای ارزش متوسط است. «عنوان اثر» از دیدگاه تمامی کاربران عادی و متخصص موضوعی در یافتن، شناسایی، انتخاب و دسترسی اثر دارای ارزش زیاد است.

نمودار ۲. ارزشگذاری وظایف کاربری ویژگی عنوان بیان بر مبنای نظر کاربران

با توجه به نمودار ۲، از دیدگاه ۱۳ درصد کتابداران «عنوان بیان» در یافتن اثر، ۴۷ درصد در یافتن بیان، و ۱۳ درصد در یافتن نمود عینی؛ ۱۳ درصد در شناسایی اثر و نمود عینی، ۷۳ درصد در شناسایی بیان؛ ۷ درصد در انتخاب اثر، ۷۳ درصد در انتخاب بیان؛ ۵۳ درصد در دسترسی به بیان؛ ۲۰ درصد در دسترسی به نمود عینی دارای بیشترین ارزش است. ویژگی

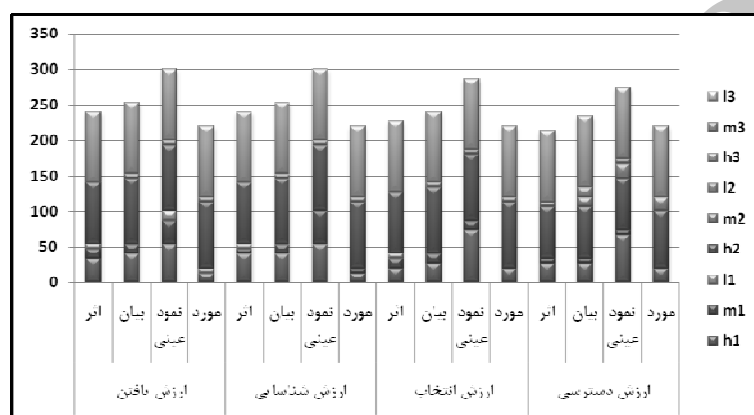
«عنوان بیان»، از نگاه ۱۰۰ درصد کاربران عادی در یافتن، شناسایی و انتخاب بیان دارای ارزش زیاد تلقی شده است. ۸۷ درصد کاربران عادی این ویژگی را در دسترسی به بیان بسیار با ارزش می‌دانند و ۱۳ درصد دیگر «عنوان بیان» را در دسترسی به آن دارای ارزش کم تلقی کرده‌اند. همه متخصصین موضوعی حوزه ادبیات فارسی «عنوان بیان» را در یافتن، شناسایی، انتخاب و دسترسی بیان در مرتبه زیاد ارزشگذاری کرده‌اند.

نمودار ۳. ارزشگذاری وظایف کاربری ویژگی عنوان نمود عینی بر مبنای نظر کاربران

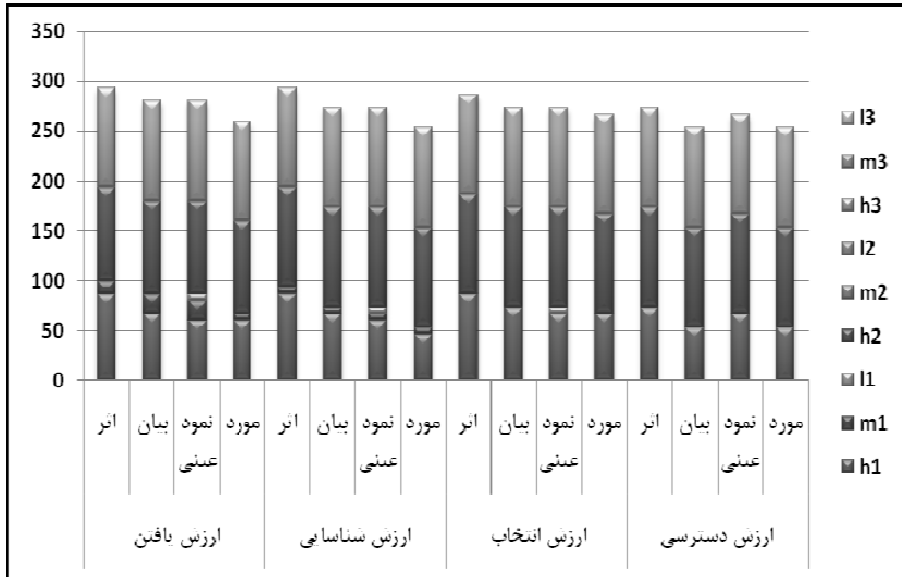
نمودار ۳ نشان می‌دهد که ۳۳ درصد کتابداران «عنوان نمود عینی» را در یافتن اثر، ۴۰ درصد در یافتن بیان، ۵۳ درصد در یافتن نمود عینی و ۱۳ درصد در یافتن مورد؛ ۴۰ درصد در شناسایی اثر، ۴۰ درصد در شناسایی بیان، ۵۳ درصد در شناسایی نمود عینی، ۱۳ درصد در شناسایی مورد؛ ۲۰ درصد در انتخاب اثر، ۲۷ درصد در انتخاب بیان، ۷۳ درصد در انتخاب نمود عینی، ۲۰ درصد در انتخاب مورد؛ ۲۷ درصد در دسترسی به اثر و بیان، ۶۷ درصد در دسترسی به نمود عینی، ۲۰ درصد در دسترسی به مورد دارای بیشترین ارزش تلقی نموده‌اند. ویژگی «عنوان نمود عینی»، از دیدگاه ۸۷ درصد کاربران عادی در یافتن اثر، ۹۳ درصد در یافتن بیان، نمود عینی، و مورد؛ ۸۷ درصد در شناسایی اثر، ۹۳ درصد در شناسایی بیان، نمود عینی و مورد؛ و همین‌طور ۸۷ درصد در انتخاب اثر، ۹۳ درصد در انتخاب بیان، نمود عینی و مورد؛ ۷۳

درصد در دسترسی به اثر، بیان و نمود عینی، ۸۰ درصد در دسترسی به مورد دارای ارزش زیاد تلقی شده است. همه متخصصین حوزه ادبیات فارسی «عنوان نمود عینی» را در یافتن، شناسایی و انتخاب و دسترسی کلیه موجودیت‌های گروه اول الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. در مرتبه زیاد ارزشگذاری کرده‌اند.

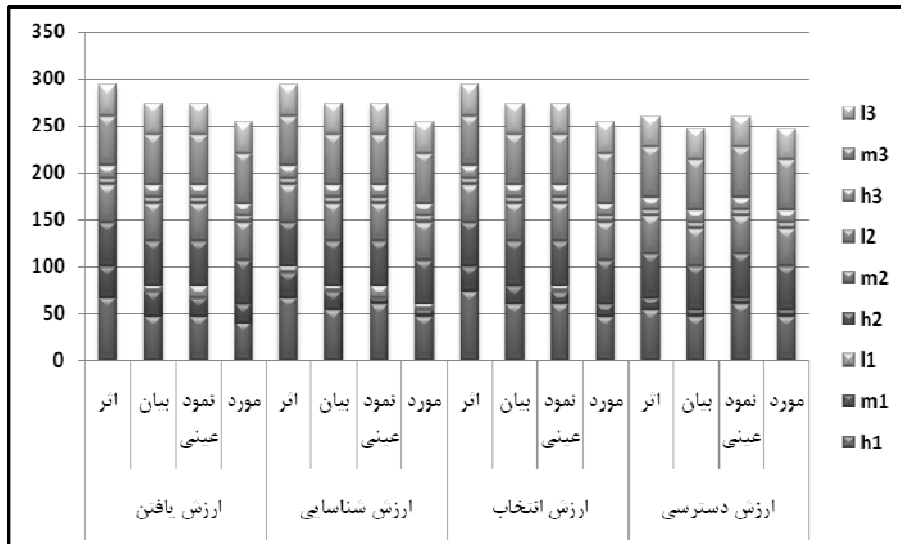
نمودار ۴. ارزشگذاری وظایف کاربری ویژگی شرح پدیدآور نمود عینی بر مبنای نظر کاربران

بر اساس نمودار ۴، از دیدگاه ۳۳ درصد کتابداران «شرح پدیدآور نمود عینی» در یافتن اثر، ۴۰ درصد در یافتن بیان، ۵۳ درصد در یافتن نمود عینی، ۱۳ درصد در یافتن مورد؛ ۴۰ درصد در شناسایی اثر و بیان، ۵۳ درصد در شناسایی نمود عینی، ۱۳ درصد در انتخاب مورد؛ ۲۰ درصد در انتخاب اثر، ۲۷ درصد در انتخاب بیان، ۷۳ درصد در انتخاب نمود عینی، ۲۰ درصد در انتخاب مورد؛ ۲۷ درصد در دسترسی به اثر و بیان؛ ۶۷ درصد در دسترسی به نمود عینی، ۲۰ درصد در دسترسی به مورد دارای بیشترین ارزش است. ویژگی «شرح پدیدآور نمود عینی» از نگاه ۸۷ درصد کاربران عادی در یافتن، شناسایی و انتخاب اثر، ۹۳ درصد در یافتن، شناسایی و انتخاب بیان، نمود عینی و مورد؛ ۷۳ درصد در دسترسی به اثر، بیان، نمود عینی و ۸۰ درصد در دسترسی به مورد دارای ارزش زیاد تلقی شده است. همه متخصصین موضوعی حوزه ادبیات فارسی «شرح پدیدآور نمود عینی» را در یافتن، شناسایی، انتخاب و دسترسی بیان در مرتبه زیاد ارزشگذاری کرده‌اند.

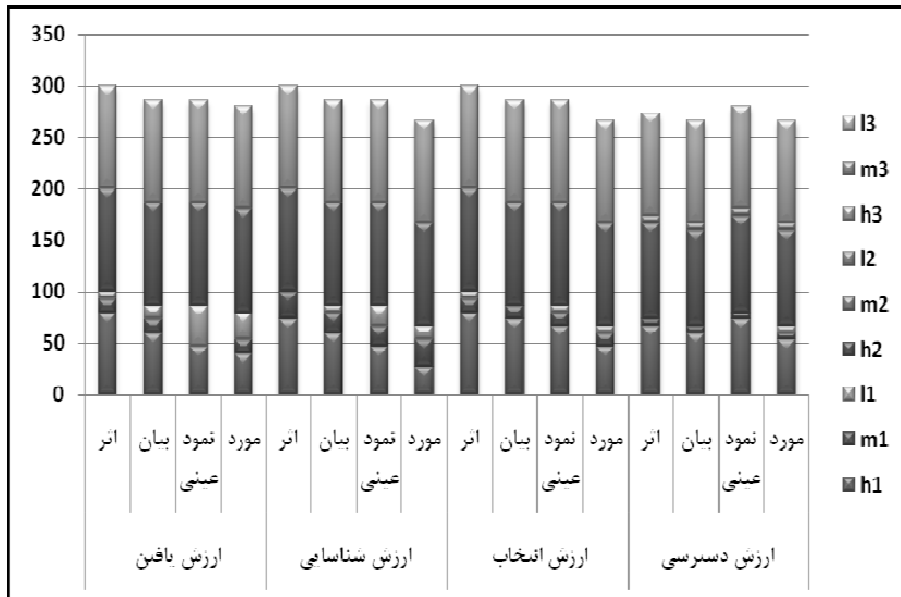
نمودار ۵. ارزشگذاری وظایف کاربری ویژگی نام شخص بر مبنای نظر کاربران

با توجه به نمودار ۵، از دیدگاه ۸۷ درصد کتابداران ویژگی «نام شخص» در یافتن اثر، ۶۷ درصد در یافتن بیان، ۶۰ درصد در یافتن نمود عینی و مورد؛ ۸۷ درصد در شناسایی اثر، ۶۷ درصد در شناسایی بیان، ۶۰ درصد در شناسایی نمود عینی، ۴۷ درصد در شناسایی مورد؛ ۸۷ درصد در انتخاب اثر، ۷۳ درصد در انتخاب بیان، ۶۷ درصد در انتخاب نمود عینی و مورد؛ ۷۳ درصد در دسترسی به اثر، ۵۳ درصد در دسترسی به بیان و مورد، ۶۷ درصد در دسترسی به نمود عینی دارای بیشترین ارزش است. «نام شخص» از نگاه ۹۳ درصد کاربران عادی در یافتن اثر، بیان، نمود عینی و مورد؛ ۱۰۰ درصد در شناسایی، انتخاب و دسترسی به اثر، بیان، نمود عینی و مورد دارای ارزش زیاد تلقی شده است. همه متخصصین موضوعی حوزه ادبیات فارسی مصاحبه‌شونده، ویژگی نام شخص را در یافتن، شناسایی، انتخاب و دسترسی موجودیت‌های گروه اول در مرتبه زیاد ارزشگذاری کرده‌اند.

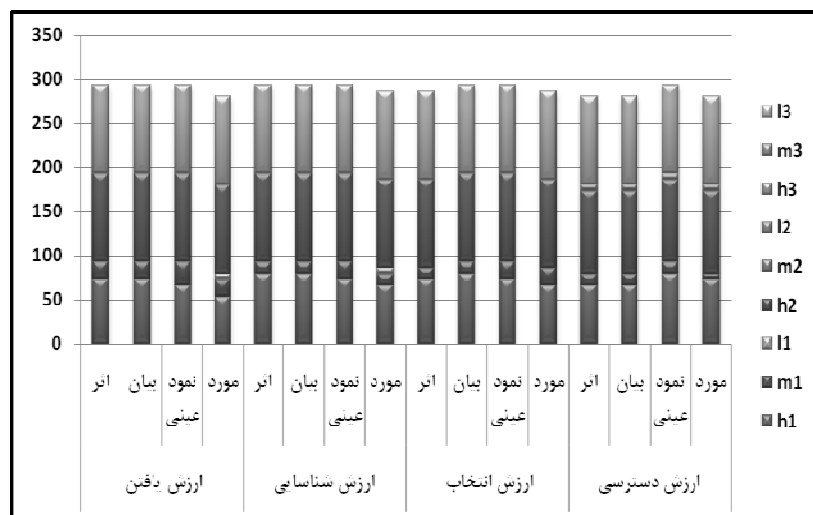
نمودار ۶. ارزش‌گذاری وظایف کاربری ویژگی نام تالگان بر مبنای نظر کاربران

بر مبنای نمودار ۶، از دیدگاه ۶۷ درصد کتابداران ویژگی «نام تالگان» در یافتن اثر، ۴۷ درصد در یافتن بیان و نمود عینی، ۴۰ درصد در یافتن مورد؛ ۶۷ درصد در شناسایی اثر، ۵۳ درصد در شناسایی بیان، ۶۰ درصد در شناسایی نمود عینی، ۴۷ درصد در شناسایی مورد؛ ۷۳ درصد در انتخاب اثر، ۶۰ درصد در انتخاب بیان و نمود عینی، ۴۰ درصد در انتخاب مورد؛ ۵۳ درصد در دسترسی به اثر، ۴۷ درصد در دسترسی به بیان و مورد، ۶۰ درصد در دسترسی به نمود عینی دارای بیشترین ارزش است. ویژگی نام تالگان از نگاه ۴۷ درصد کاربران عادی در یافتن، شناسایی، انتخاب و دسترسی اثر، بیان، نمود عینی و مورد دارای ارزش زیاد تلقی شده است. ۴۰ درصد کاربران عادی ویژگی نام تالگان را در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول دارای ارزش متوسط دانسته‌اند. ۱۳ درصد متخصصین موضوعی حوزه ادبیات فارسی، ویژگی نام تالگان را در یافتن، شناسایی، انتخاب و دسترسی موجودیت‌های گروه اول در مرتبه زیاد، ۵۳ درصد در مرتبه متوسط و ۳۳ درصد در مرتبه کم ارزش‌گذاری کرده‌اند.

نمودار ۷. ارزشگذاری وظایف کاربری ویژگی اصطلاح مفهوم بر مبنای نظر کاربران

نمودار ۷ نشان می‌دهد که ۸۰ درصد کتابداران ویژگی «اصطلاح مفهوم» را در یافتن اثر، ۶۰ درصد در یافتن بیان، ۴۷ درصد در یافتن نمود عینی و ۴۰ درصد در یافتن مورد؛ ۷۳ درصد در شناسایی اثر، ۶۰ درصد در شناسایی بیان، ۴۷ درصد در شناسایی نمود عینی، ۲۷ درصد در شناسایی مورد؛ ۸۰ درصد در انتخاب اثر، ۷۳ درصد در انتخاب بیان، ۶۷ درصد در انتخاب نمود عینی، ۴۷ درصد در انتخاب مورد؛ ۶۷ درصد در دسترسی به اثر، ۶۰ درصد در دسترسی به بیان، ۷۳ درصد در دسترسی به نمود عینی، ۵۳ درصد در دسترسی به مورد دارای بیشترین ارزش تلقی نموده‌اند. ویژگی «اصطلاح مفهوم» از دیدگاه ۱۰۰ درصد کاربران عادی در یافتن، شناسایی و انتخاب اثر، بیان، نمود عینی و مورد؛ ۹۳ درصد در دسترسی به اثر، بیان، نمود عینی و مورد دارای ارزش زیاد تلقی شده است. همه متخصصین موضوعی «اصطلاح مفهوم» را در یافتن، شناسایی، انتخاب و دسترسی موجودیت‌های گروه اول الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. دارای ارزش زیاد تلقی کرده‌اند.

نمودار ۸. ارزشگذاری وظایف کاربری اثر به عنوان موضوع بر مبنای نظر کاربران

بر اساس نمودار ۸، از دیدگاه ۷۳ درصد کتابداران «اثر به عنوان موضوع» در یافتن اثر و بیان، ۶۷ درصد در یافتن نمود عینی، ۵۳ درصد در یافتن مورد؛ ۸۰ درصد در شناسایی اثر و بیان، ۷۳ درصد در شناسایی نمود عینی، ۶۷ درصد در شناسایی مورد؛ ۷۳ درصد در انتخاب اثر و نمود عینی، ۸۰ درصد در انتخاب بیان، ۶۷ درصد در انتخاب مورد؛ ۶۷ درصد در دسترسی به اثر و بیان، ۸۰ درصد در دسترسی به نمود عینی، ۷۳ درصد در دسترسی به مورد دارای بیشترین ارزش است. «اثر به عنوان موضوع» از نگاه ۱۰۰ درصد کاربران عادی در یافتن، شناسایی و انتخاب اثر، بیان، نمود عینی و مورد، ۹۳ درصد در پشتیبانی از دسترسی به موجودیت‌های گروه اول دارای ارزش زیاد تلقی شده است. ۷ درصد کاربران عادی «اثر به عنوان موضوع» را در دسترسی به موجودیت‌های گروه اول کم ارزش تلقی کرده‌اند. همه متخصصین موضوعی حوزه ادبیات فارسی، «اثر به عنوان موضوع» را در یافتن، شناسایی، انتخاب و دسترسی موجودیت‌های گروه اول در مرتبه زیاد ارزشگذاری کرده‌اند.

همچنین برای پاسخ به پرسش‌های اساسی پژوهش با استفاده از آمار استنباطی از آزمون آماری تحلیل واریانس استفاده شده است و به تفکیک برای هر یک از پرسش‌ها آزمون‌های مجزایی با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS گرفته شده است.

با توجه به نتایج آزمون تحلیل واریانس مندرج در جدول ۱ تفاوت معنی‌داری میان ارزشگذاری ۴۵ کاربر (کتابدار، کاربر عادی و متخصص موضوعی ادبیات فارسی) فهرست‌های رایانه‌ای مورد مصاحبه در پژوهش در خصوص وظیفه کاربری «یافتن» در پیوند با ویژگی‌های موجودیت‌های اثر، بیان، نمود عینی و مورد الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. وجود دارد.

جدول ۱. آزمون تحلیل واریانس در میزان ارزشگذاری کاربران در وظیفه کاربری «یافتن» موجودیت‌های گروه اول الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر.

سطح معنی‌داری	نمره فشر	مجدور میانگین	درجه آزادی	مجموع مجدورات		
۰	۷۹.۲۴	۴۷.۹۴۲	۲	۹۵.۸۸۵	بین گروه‌ها	یافتن اثر
		۰.۶۰۵	۷۱۴	۴۳۱.۹۹	درون گروه‌ها	
			۷۱۶	۵۲۷.۸۷	مجموع	
۰	۸۵.۶۶۵	۵۳.۲۸۹	۲	۱۰۶.۵۸	بین گروه‌ها	یافتن بیان
		۰.۶۲۲	۸۴۵	۵۲۵.۶۴	درون گروه‌ها	
			۸۴۷	۶۳۲.۲۲	مجموع	
۰	۴۷.۲۴۳	۲۵.۹۹۴	۲	۵۱.۹۸۸	بین گروه‌ها	یافتن نمودعینی
		۰.۵۵	۷۵۳	۴۱۴.۳۱	درون گروه‌ها	
			۷۵۵	۴۶۶.۳	مجموع	
۰	۶۰.۹۰۵	۳۲.۰۸۸	۲	۶۴.۱۷۶	بین گروه‌ها	یافتن مورد
		۰.۵۲۷	۲۷۸	۱۴۶.۴۷	درون گروه‌ها	
			۲۸۰	۲۱۰.۶۴	مجموع	

جدول ۲. نتایج آزمون تعقیبی دانکن در میزان ارزشگذاری در «یافتن اثر» به تفکیک گروه‌های کاربران مورد مطالعه

میزان معنی‌داری=۰.۰۵			ویژگی‌ها	کاربران
۳	۲	۱		
		۱.۶۲۷۸	۵۳۲	کتابدار
	۲.۳۶۸۴		۱۱۴	کاربر متخصص
۲.۵۹۱۵			۷۱	کاربر عادی
۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰		سطح معنی‌داری

نتایج آزمون تعقیبی دانکن که در جدول ۲ آمده است، وجود تفاوت میان ارزشگذاری ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول از دیدگاه سه گروه کتابداران، کاربران متخصص، و کاربران عادی را در پیوند با «یافتن اثر» تأیید می‌کند.

جدول ۳. نتایج آزمون تعقیبی دانکن در میزان ارزشگذاری در «یافتن بیان» به تفکیک گروه‌های کاربران مورد مطالعه

میزان معنی‌داری=۰.۰۵		ویژگی‌ها	کاربران
۲	۱		
	۱.۶۴	۶۵۶	کتابدار
۲.۴۲		۱۱۴	کاربر متخصص
۲.۵۷		۷۸	کاربر عادی
۰.۱۱۲	۱.۰۰۰		سطح معنی‌داری

در جدول ۳ مشخص است که ارزشگذاری کتابداران برای ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول در پیوند با «یافتن بیان» با دو گروه دیگر (کاربران عادی و متخصص) متفاوت است و دو گروه مذکور با یکدیگر تفاوتی نداشته‌اند.

جدول ۴. نتایج آزمون تعقیبی دانکن در میزان ارزشگذاری در «یافتن نمود عینی» به تفکیک گروه‌های کاربران

کاربران	ویژگی‌ها	میزان معنی‌داری=۰.۰۵		
		۱	۲	۳
کتابدار	۴۶۴	۱.۷۲		
کاربر متخصص	۶۴	۲.۳۱		
کاربر عادی	۴۶			۲.۶۳
سطح معنی‌داری		۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰

نتایج آزمون تعقیبی دانکن که در جدول ۴ آمده است، وجود تفاوت میان ارزشگذاری ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول از دیدگاه سه گروه کتابداران، کاربران متخصص، و کاربران عادی را در پیوند با «یافتن نمود عینی» تأیید می‌کند.

جدول ۵. نتایج آزمون تعقیبی دانکن در میزان ارزشگذاری در «یافتن مورد» به تفکیک گروه‌های کاربران

کاربران	ویژگی‌ها	میزان معنی‌داری=۰.۰۵		
		۱	۲	۳
کتابدار	۲۰۱	۱.۵۸۲۱		
کاربر متخصص	۴۶	۲.۴۳۴۸		
کاربر عادی	۳۴			۲.۸۵۲۹
سطح معنی‌داری		۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰

بر اساس جدول ۵، نتایج آزمون تعقیبی دانکن وجود تفاوت میان ارزشگذاری ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول از دیدگاه سه گروه کتابداران، کاربران متخصص، و کاربران عادی را در پیوند با «یافتن مورد» تأیید می‌کند.

بر مبنای نتایج آزمون تحلیل واریانس مندرج در جدول ۶، تفاوت معنی‌داری میان ارزشگذاری ۴۵ کاربر (کتابدار، کاربر عادی و متخصص موضوعی ادبیات فارسی) فهرست‌های رایانه‌ای مورد مصاحبه در خصوص وظیفه کاربری «شناسایی» در پیوند با ویژگی‌های موجودیت‌های اثر، بیان، نمود عینی و مورد الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. وجود دارد.

جدول ۶. آزمون تحلیل واریانس در میزان ارزش‌گذاری کاربران در وظیفه کاربری «شناسایی» موجودیت‌های گروه اول الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر.

سطح معنی‌داری	نمره فیشر	مجدور میاتکین	درجه آزادی	مجموع مجدورات		
۰.۰۰۰	۸۴.۳۴۸	۵۳.۵۴۴	۲	۱۰۷.۰۸۸	بین گروه‌ها	شناسایی اثر
		۰.۶۳۵	۷۵۶	۴۷۹.۹۰۸	درون گروه‌ها	
			۷۵۸	۵۸۶.۹۹۶	مجموع	
۰.۰۰۰	۱۷.۹۸۴	۱۲.۸۲۲	۲	۲۵.۶۴۴	بین گروه‌ها	شناسایی بیان
		۰.۷۱۳	۱۳۲۴	۹۴۳.۹۴۰	درون گروه‌ها	
			۱۳۲۶	۹۶۹.۵۸۴	مجموع	
۰.۰۰۰	۲۰.۳۰۹	۱۲.۰۶۳	۲	۲۴.۱۲۵	بین گروه‌ها	شناسایی نمودعینی
		۰.۵۹۴	۱۱۳۹	۶۷۶.۵۱۶	درون گروه‌ها	
			۱۱۴۱	۷۰۰.۶۴۱	مجموع	
۰.۰۰۹	۴.۷۶۱	۲.۹۹۶	۲	۵.۹۹۳	بین گروه‌ها	شناسایی مورد
		۰.۶۲۹	۶۹۶	۴۳۸.۰۲۷	درون گروه‌ها	
			۶۹۸	۴۴۴.۰۲۰	مجموع	

جدول ۷. نتایج آزمون تعقیبی دانکن در میزان ارزش‌گذاری در «شناسایی اثر» به تفکیک گروه‌های کاربران مورد مطالعه

کاربران	میزان معنی‌داری = ۰.۰۵		ویژگی‌ها
	۲	۱	
کتابدار		۱.۶۹۴۸	۵۲۱
کاربر عادی	۲.۴۸۵۴		۱۰۳
کاربر متخصص	۲.۵۱۸۵		۱۳۵
سطح معنی‌داری	۰.۷۱۳	۱.۰۰۰	

بر اساس نتایج آزمون تعقیبی دانکن مندرج در جدول ۷، مشخص است که ارزشگذاری کتابداران برای ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول در پیوند با «شناسایی اثر» با دو گروه دیگر (کاربران عادی و متخصص) متفاوت است و دو گروه مذکور با یکدیگر تفاوتی نداشته‌اند.

جدول ۸. نتایج آزمون تعقیبی دانکن در میزان ارزشگذاری در «شناسایی بیان» به تفکیک گروه‌های کاربران

کاربران	میزان معنی‌داری=۰.۰۵	
	۱	۲
کتابدار	۱.۷۷۰۴	۶۴۹
کاربر عادی	۱.۸۳۳۷	۴۰۳
کاربر متخصص	۲.۱۳۰۹	۲۷۵
سطح معنی‌داری	۰.۲۹۴	۱.۰۰۰

جدول ۸ نشان می‌دهد که ارزشگذاری کاربران متخصص برای ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول در پیوند با «شناسایی بیان» با دو گروه دیگر (کاربران عادی و کتابداران) متفاوت است و دو گروه مذکور با یکدیگر تفاوتی نداشته‌اند.

جدول ۹. نتایج آزمون تعقیبی دانکن در میزان ارزشگذاری در «شناسایی نمود عینی» به تفکیک گروه‌های کاربران

کاربران	میزان معنی‌داری=۰.۰۵	
	۱	۲
کاربر متخصص	۱.۵۰۷۵	۲۶۶
کاربر عادی	۱.۶۰۴۸	۲۴۸
کتابدار	۱.۸۳۹۲	۶۲۸
سطح معنی‌داری	۰.۱۱۱	۱.۰۰۰

نتایج آزمون تعقیبی دانکن در جدول ۹ مشخص می‌کند که ارزشگذاری کتابداران برای ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول در پیوند با «شناسایی نمود عینی» با دو گروه دیگر (کاربران عادی و متخصص) متفاوت است و دو گروه مذکور با یکدیگر تفاوتی نداشته‌اند.

جدول ۱۰. نتایج آزمون تعقیبی دانک در میزان ارزش‌گذاری در «شناسایی مورد» به تفکیک گروه‌های کاربران

کاربران	میزان معنی‌داری=۰.۰۵	
	۱	۲
کاربر متخصص	۱.۴۷۶۰	۲۵۰
کاربر عادی	۱.۵۸۴۷	۲۳۶
کتابدار	۱.۷۰۴۲	۲۱۳
سطح معنی‌داری	۰.۱۴۰	۰.۱۰۵

نتایج آزمون تعقیبی دانکن مندرج در جدول ۱۰ نشان می‌دهد که ارزش‌گذاری کتابداران برای ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول در پیوند با «شناسایی مورد» با گروه کاربران متخصص متفاوت است؛ ولی کاربران عادی با دو گروه دیگر تفاوتی نداشته‌اند.

بر مبنای نتایج آزمون تحلیل واریانس مندرج در جدول ۱۱، تفاوت معنی‌داری میان ارزش‌گذاری ۴۵ کاربر (کتابدار، کاربر عادی و متخصص موضوعی ادبیات فارسی) فهرست‌های رایانه‌ای مورد مصاحبه در خصوص وظیفه کاربری «انتخاب» در پیوند با ویژگی‌های موجودیت‌های اثر، بیان و نمود عینی الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. وجود دارد. لیکن تفاوت معنی‌داری میان ارزش‌گذاری کاربران در خصوص انتخاب موجودیت مورد وجود ندارد.

جدول ۱۱. آزمون تحلیل واریانس در میزان ارزش‌گذاری کاربران در وظیفه کاربری «انتخاب» موجودیت‌های گروه اول الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر.

انتخاب اثر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	مجدور میانگین	نمره فیشر	سطح معنی‌داری
بین گروه‌ها	۹۷.۵۹۳	۲	۴۸.۷۹۶	۷۹.۹۶۴	۰.۰۰۰
درون گروه‌ها	۴۶۴.۳۸۶	۷۶۱	۰.۶۱۰		
مجموع	۵۶۱.۹۷۹	۷۶۳			
بین گروه‌ها	۱۱.۲۶۸	۲	۵.۶۳۴	۷.۸۲۸	۰.۰۰۰
درون گروه‌ها	۹۵۵.۷۲۹	۱۳۲۸	۰.۷۲۰		
مجموع	۹۶۶.۹۹۶	۱۳۳۰			
انتخاب نمودعینی	۴.۵۲۷	۲	۲.۲۶۳	۳.۲۱۳	۰.۰۴۱

←

		۰.۷۰۴	۱۱۵۹	۸۱۶.۳۷۵	درون گروه‌ها	
			۱۱۶۱	۸۲۰.۹۰۲	مجموع	
۰.۵۶۰	۰.۵۸۰	۰.۴۴۸	۲	۰.۸۹۶	بین گروه‌ها	انتخاب مورد
		۰.۷۷۳	۶۸۹	۵۳۲.۵۵۵	درون گروه‌ها	
			۶۹۱	۵۳۳.۴۵۱	مجموع	

جدول ۱۲. نتایج آزمون تعقیبی دانکن در میزان ارزش‌گذاری در «انتخاب اثر» به تفکیک گروه‌های کاربران مورد مطالعه

میزان معنی‌داری = ۰.۰۵		ویژگی‌ها	کاربران
۲	۱		
	۱.۷۶۲۹	۵۲۳	کتابدار
۲.۵۰۳۷		۱۳۵	کاربر متخصص
۲.۵۶۶۰		۱۰۶	کاربر عادی
۰.۴۷۶	۱.۰۰۰		سطح معنی‌داری

مطابق نتایج آزمون تعقیبی دانکن مندرج در جدول ۱۲، ارزش‌گذاری کتابداران برای ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول در پیوند با «انتخاب اثر» با دو گروه دیگر (کاربران عادی و متخصص) متفاوت است و دو گروه مذکور با یکدیگر تفاوتی نداشته‌اند.

جدول ۱۳. نتایج آزمون تعقیبی دانکن در میزان ارزش‌گذاری در «انتخاب بیان» به تفکیک گروه‌های کاربران مورد مطالعه

میزان معنی‌داری = ۰.۰۵		ویژگی‌ها	کاربران
۲	۱		
	۱.۹۷۳۸	۶۴۹	کتابدار
	۲.۰۸۷۲	۴۰۹	کاربر عادی
۲.۲۱۲۵		۲۷۳	کاربر متخصص
۱.۰۰۰	۰.۰۸۵		سطح معنی‌داری

بر اساس نتایج آزمون تعقیبی دانکن مندرج در جدول ۱۳، ارزشگذاری کاربران متخصص برای ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول در پیوند با «انتخاب بیان» با دو گروه دیگر (کاربران عادی و کتابداران) متفاوت است و دو گروه مذکور با یکدیگر تفاوتی نداشته‌اند.

جدول ۱۴. نتایج آزمون تعقیبی دانکن در میزان ارزشگذاری در «انتخاب نمود عینی» به تفکیک گروه‌های کاربران

میزان معنی‌داری=۰.۰۵		ویژگی‌ها	کاربران
۲	۱		
	۱.۹۳۹۸	۲۴۹	کاربر عادی
۲.۰۴۴۱	۲.۰۴۴۱	۲۷۲	کاربر متخصص
۲.۰۹۸۳		۶۴۱	کتابدار
۰.۴۱۱	۰.۱۱۴		سطح معنی‌داری

نتایج آزمون تعقیبی دانکن مندرج در جدول ۱۴ نشان می‌دهد که ارزشگذاری کتابداران برای ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول در پیوند با «انتخاب نمود عینی» با دو گروه دیگر (کاربران عادی و متخصص) متفاوت است و دو گروه مذکور با یکدیگر تفاوتی نداشته‌اند.

بر مبنای نتایج آزمون تحلیل واریانس مندرج در جدول ۱۵، تفاوت معنی‌داری میان ارزشگذاری ۴۵ کاربر (کتابدار، کاربر عادی و متخصص موضوعی ادبیات فارسی) فهرست‌های رایانه‌ای مورد مصاحبه در خصوص وظیفه کاربری «دسترسی» در پیوند با ارزشگذاری ویژگی‌های موجودیت‌های اثر، نمود عینی و مورد الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. وجود دارد. لیکن تفاوت معنی‌داری میان وظیفه کاربری انتخاب بیان از دیدگاه کاربران مورد بررسی در خصوص ارزشگذاری ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول وجود ندارد.

تحقیقات اطلاع‌رسانی و
کتابخانه‌های عمومی

ارزشگذاری ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. از دیدگاه کاربران فهرست‌های رایانه‌ای

جدول ۱۵. آزمون تحلیل واریانس در میزان ارزشگذاری کاربران در وظیفه کاربری «دسترسی» موجودیت‌های گروه اول الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر.

سطح معنی‌داری	نمره فیشر	مجدور میانگین	درجه آزادی	مجموع مجدورات		
۰.۰۰۰	۳۱.۱۶۱	۱۸.۵۵۰	۲	۳۷.۰۹۹	بین گروه‌ها	دسترسی به اثر
		۰.۵۹۵	۵۳۷	۳۱۹.۶۷۱	درون گروه‌ها	
			۵۳۹	۳۵۶.۷۷۰	مجموع	
۰.۵۲۳	۰.۶۴۹	۰.۴۸۲	۲	۰.۹۶۳	بین گروه‌ها	دسترسی به بیان
		۰.۷۴۲	۱۰۷۹	۸۰۱.۰۸۲	درون گروه‌ها	
			۱۰۸۱	۸۰۲.۰۴۵	مجموع	
۰.۰۰۰	۱۰.۵۰۷	۷.۱۲۸	۲	۱۴.۲۵۶	بین گروه‌ها	دسترسی به نمودعینی
		۰.۶۷۸	۱۰۲۶	۶۹۶.۰۵۵	درون گروه‌ها	
			۱۰۲۸	۷۱۰.۳۱۱	مجموع	
۰.۰۴۵	۳.۱۱۶	۲.۴۵۶	۲	۴.۹۱۱	بین گروه‌ها	دسترسی به مورد
		۰.۷۸۸	۶۹۷	۵۴۹.۱۹۷	درون گروه‌ها	
			۶۹۹	۵۵۴.۱۰۹	مجموع	

جدول ۱۶. نتایج آزمون تعقیبی دانکن در میزان ارزشگذاری در «دسترسی به اثر» به تفکیک گروه‌های کاربران مورد مطالعه

میزان معنی‌داری=۰.۰۵		ویژگی‌ها	کاربران
۲	۱		
	۱.۹۷۷۰	۳۰۴	کتابدار
۲.۴۸۱۵		۱۳۵	کاربر متخصص
۲.۵۳۴۷		۱۰۱	کاربر عادی
۰.۵۵۷	۱.۰۰۰		سطح معنی‌داری

نتایج آزمون تعقیبی دانکن مندرج در جدول ۱۶ مشخص می‌کند که ارزش‌گذاری کتابداران برای ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول در پیوند با «دسترسی به اثر» با دو گروه دیگر (کاربران عادی و متخصص) متفاوت است و دو گروه مذکور با یکدیگر تفاوتی نداشته‌اند.

جدول ۱۷. نتایج آزمون تعقیبی دانکن در میزان ارزش‌گذاری در «دسترسی به نمود عینی» به تفکیک گروه‌های کاربران

میزان معنی‌داری=۰.۰۵		ویژگی‌ها	کاربران
۲	۱		
	۲.۱۰۶۶	۲۷۲	کاربر متخصص
	۲.۱۶۴۷	۲۴۹	کاربر عادی
۲.۳۶۶۱		۵۰۸	کتابدار
۱.۰۰۰	۰.۳۸۰		سطح معنی‌داری

نتایج آزمون تعقیبی دانکن مندرج در جدول ۱۷ نشان می‌دهد، ارزش‌گذاری کتابداران برای ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول در پیوند با «دسترسی به بیان» با دو گروه دیگر (کاربران عادی و متخصص) متفاوت است و دو گروه مذکور با یکدیگر تفاوتی نداشته‌اند.

جدول ۱۸. نتایج آزمون تعقیبی دانکن در میزان ارزش‌گذاری در «دسترسی به مورد» به تفکیک گروه‌های کاربران

میزان معنی‌داری=۰.۰۵		ویژگی‌ها	کاربران
۲	۱		
	۲.۰۸۳۰	۲۶۵	کاربر متخصص
۲.۱۶۳۹	۲.۱۶۳۹	۲۴۴	کاربر عادی
۲.۲۹۳۲		۱۹۱	کتابدار
۰.۱۲۰	۰.۳۳۰		سطح معنی‌داری

همچنین نتایج آزمون تعقیبی دانکن مندرج در جدول ۱۸ نشان می‌دهد که ارزش‌گذاری کتابداران برای ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول در پیوند با «دسترسی به مورد» با دو گروه دیگر (کاربران عادی و متخصص) متفاوت است و دو گروه مذکور با یکدیگر تفاوتی نداشته‌اند.

نتیجه‌گیری

در این بخش ارزشگذاری ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. در پیوند با وظایف کاربری از دیدگاه کاربران بحث شده است.

- اثر: در خصوص موجودیت اثر، ویژگی‌های «عنوان»، «فرم» و «تاریخ» در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول توسط همه کاربران و کتابداران ارزشگذاری شده است. ویژگی «دیگر خصوصیات متمایزکننده» فقط از سوی کتابداران و کاربران عادی در پشتیبانی از وظایف کاربری قابل ارزشگذاری تلقی شده است. ویژگی «پایان مورد نظر»، فقط از دیدگاه کتابداران ارزشگذاری شده است. این ویژگی چندان ارزشی برای کتابداران نداشته است. ارزشگذاری ویژگی «مخاطب مورد نظر» تنها از سوی کتابداران و تعدادی از کاربران عادی در مرتبه کم‌ارزش در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول صورت گرفته است. ویژگی «بافتار» اثر از دیدگاه کلیه کاربران مورد مطالعه در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول نقش فعالی داشته است. ویژگی‌های «وسیله اجرا (موسیقی)»، «نشانه عددی (موسیقی)»، «کلید تنظیم (موسیقی)»، «مختصات جغرافیایی» و «اعتدالین» اثر فقط از سوی کتابداران ارزشگذاری شده است؛ چرا که این ویژگی‌ها بر مبنای خانواده‌های کتابشناختی مورد بررسی، امکان ارزشگذاری را برای کاربران عادی و متخصصین موضوعی ایجاد نکرد. این ویژگی‌ها از دیدگاه کتابداران هم چندان ارزشی در پشتیبانی وظایف کاربری ندارند.
- بیان: ویژگی «عنوان بیان» از جمله ویژگی‌هایی است که توسط کاربران مورد مطالعه در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول دارای ارزش زیاد تلقی شده است. ویژگی‌های «فرم بیان»، «تاریخ بیان» و به ویژه «زبان بیان» از سوی مصاحبه‌شوندگان و کتابداران در یافتن، شناسایی، انتخاب و دسترسی موجودیت‌های گروه اول الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. با ارزش تلقی شده است. ویژگی‌های «دیگر خصوصیات متمایزکننده»، «قابلیت ویرایش»، «نوع نت‌نویسی (علائم موسیقایی)»، «وسیله اجرا (ساز موسیقی)»، «ویژگی مقیاس (تصویر/شیء جغرافیایی)»، «سیستم

تصویربرداری برای نقشه»، «شیوه ارائه (تصاویر جغرافیایی)»، «برجسته‌نمایی (تصاویر جغرافیایی)»، «مختصات (تصاویر جغرافیایی)»، «ثبت (تصاویر دریافتی از راه دور)»، «ویژگی‌های خاص (تصاویر دریافتی از راه دور)» و «ویژگی فنون به کار رفته در تصاویر گرافیکی یا پروژکتوری» بیان فقط از سوی کتابداران ارزش‌گذاری شده است؛ اما چندان دارای ارزش زیادی در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. نیست. ویژگی «توصیف فیزیکی بیان» از دیدگاه کتابداران و مصاحبه‌شوندگان چندان دارای اهمیت در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول نیست. «خلاصه محتوای بیان» در شناسایی و انتخاب بیان از دیدگاه کتابداران و کاربران عادی و متخصص دارای ارزش زیاد است. «بافتار بیان» از دیدگاه کاربران مورد مطالعه دارای ارزش زیاد در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول است. ویژگی «نقد و بررسی بیان» را همه کاربران دارای ارزش تلقی کرده‌اند؛ اما این ویژگی چندان اهمیت زیادی در پشتیبانی از وظایف کاربری ندارد. وظایف شناسایی، انتخاب و دسترسی ویژگی «محدودیت‌های استفاده از بیان» از دیدگاه مصاحبه‌شوندگان و کتابداران دارای ارزش زیاد در حمایت از فعالیت‌های کاربران دارد. از سوی مصاحبه‌شوندگان و کتابداران «شکل و شمارگان توالی (پایند) بیان» در حمایت از شناسایی و انتخاب موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. ارزش‌گذاری شده است. ویژگی «دوره انتشار (پایند)» بیان از سوی کتابداران و کاربران عادی در پیوند با وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول در مراتب کم‌اهمیت ارزش‌گذاری شده است. از دیدگاه کاربران مورد مطالعه و کتابداران، «فاصله انتشار (مجموعه‌های فروستی)» بیان در مرتبه متوسط ارزش‌گذاری شده است.

● نمود عینی: «عنوان نمود عینی» همانند عنوان اثر و بیان از جمله ویژگی‌هایی است که در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. دارای ارزش زیاد است. همچنین «شرح پدیدآور» و «ویرایش» نمود عینی از دیدگاه کتابداران و کاربران مصاحبه‌شونده در سطح بالای پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌ها ارزش‌گذاری شده است. ویژگی‌های «محل انتشار»، «تاریخ انتشار»،

«سازنده/تولیدکننده»، «شکل محمل»، «توصیف فیزیکی محمل»، «ویژگی ابعاد محمل»، «شناسگر نمود عینی»، «صفحه‌شمار (دستنوشته)» و «شماره‌گذاری (پیاوند)» نمود عینی از دیدگاه بیشتر کتابداران و سایر مصاحبه‌شوندگان دارای ارزش کم تلقی شده است. کتابداران، کاربران عادی و متخصصین موضوعی «ناشر/توزیع‌کننده» نمود عینی را در پشتیبانی از وظایف کاربران در مرتبه متوسط ارزشگذاری کرده‌اند. «شرح فروست» نمود عینی از جمله ویژگی‌هایی است که کاربران عادی آن را ارزشگذاری نکرده‌اند. این ویژگی توسط متخصصین موضوعی و کتابداران دارای ارزش کم در پشتیبانی از وظایف کاربری است. فروست از جمله ویژگی‌هایی است که کاربران عادی با محتوای آن آشنایی ندارند. «شرایط دسترسی به نمود عینی» و «محدودیت‌های دسترسی به نمود عینی» از جمله ویژگی‌هایی هستند که در دسترسی به موجودیت‌های گروه اول از دیدگاه همه کاربران و کتابداران در مرتبه زیاد ارزشگذاری شده‌اند. ویژگی‌های «نوع مواد سازنده محمل»، «وضعیت بازگرفت»، «منبع تهیه و فراهم‌آوری/مجوز دسترسی»، «نوع حروف چاپی (کتاب چاپی)»، «اندازه حروف چاپی (کتاب چاپی)»، «برگ‌شمار (دستنوشته)»، «وضعیت نشر (پیاوند)»، «سرعت پخش (مواد شنیداری)»، «برش (مواد شنیداری)»، «نوع برش (مواد شنیداری)»، «ویژگی پیکره‌بندی (مواد شنیداری)»، «نوع صدا (مواد شنیداری)»، «ویژگی‌های خاص تکثیر (مواد شنیداری)»، «رنگ (تصویر) نمود عینی»، «نسبت کوچک‌سازی (میکروفرم)»، «پلازیماسیون (برای ریزفرم‌ها یا مواد دیداری)»، «بازتولید (برای ریزفرم‌ها یا مواد دیداری)»، «قالب نمایش (طرح دیداری)»، «ملزومات سیستم (منابع الکترونیکی)»، «مشخصات فایل (منابع الکترونیکی)»، «نحوه دسترسی (منابع الکترونیکی قابل دسترس از راه دور)» و «نشانی دسترسی (منابع الکترونیکی قابل دسترس از راه دور)» نمود عینی از سوی متخصصین موضوعی و کاربران عادی ارزشگذاری نشده است. این ویژگی‌ها از سوی کتابداران به منظور پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. در مرتبه بالایی از ارزش قرار ندارند. علی‌رغم آموزش‌های صورت گرفته، برخی از کتابداران در ارزشگذاری ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول دچار ابهاماتی هستند و

امکان ارزشگذاری این ویژگی‌ها در پیوند با وظایف کاربری تمامی موجودیت‌ها برای آنها به راحتی قابل اجرا نبوده است و بسیاری از آنها فقط به ارزشگذاری وظایف کاربری ویژگی‌های همان موجودیت پرداخته‌اند.

- مورد: ویژگی «شناسگر مورد» در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول از دیدگاه کتابداران در مرتبه زیاد ارزشگذاری شده است؛ اما از دیدگاه کاربران عادی و متخصصین موضوعی در مرتبه کم ارزشگذاری شده است. ویژگی‌های «وضعیت مورد» و «محدودیت دسترسی به مورد» از دیدگاه کتابداران و کاربران عادی و متخصص در پشتیبانی از وظیفه دسترسی به مورد در مرتبه بالایی از ارزش قرار گرفته‌اند. ویژگی‌های «مرمت زمانبندی شده»، «سابقه مرمت»، «سابقه نمایشگاه»، «نشانه‌ها/نقوش»، «منشأ» و «نشانه ویژه» از جمله ویژگی‌های موجودیت مورد هستند که کاربران عادی و متخصصان موضوعی میزان پشتیبانی آنها را از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. ارزشگذاری نکرده‌اند. این ویژگی‌ها از دیدگاه کتابداران ارزش کمی در پشتیبانی از وظایف کاربری دارند.
- شخص: ویژگی «نام شخص» از دیدگاه کتابداران و کاربران عادی و متخصص در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول در مرتبه زیاد ارزشگذاری شده است. ویژگی «تاریخ‌های مرتبط با شخص» چندان ارزشی در یافتن، شناسایی، انتخاب و دسترسی به موجودیت‌های گروه اول از دیدگاه کتابداران و کاربران عادی و متخصص ندارد. ویژگی‌های «نشانه‌های مربوط به شخص» و «القاب و عناوین شخص» از جمله ویژگی‌هایی هستند که فقط توسط کتابداران ارزشگذاری شده‌اند. این ویژگی‌ها عمدتاً در پشتیبانی از وظایف کاربری ارزش کمی دارند.
- تالگان: از میان ویژگی‌های موجودیت تالگان، ویژگی‌های «شماره مربوط به تالگان» و «سایر نشانه‌های مربوط به تالگان» از جمله ویژگی‌هایی هستند که فقط توسط کتابداران ارزشگذاری شده‌اند. البته این ویژگی‌ها از دیدگاه کتابداران در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول چندان ارزش زیادی ندارند. «نام» تالگان از نگاه کتابداران و کاربران عادی دارای ارزش زیاد و از نگاه کاربران متخصص دارای

ارزش متوسط در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول است. «مکان مربوط به تالگان» و «تاریخ مربوط به تالگان» چندان ارزشی از نگاه کاربران و کتابداران در پشتیبانی از موجودیت‌های گروه اول ندارند.

- مفهوم: ویژگی «اصطلاح مفهوم» از دیدگاه کاربران عادی و متخصص و کتابداران در پشتیبانی از وظایف کاربری دارای ارزش زیاد است.
- شیء: ویژگی «اصطلاح شیء» از سوی کتابداران در مرتبه بالا ارزش‌گذاری شده است؛ چرا که در سؤالات مطرح از کاربران این دو ویژگی مورد سؤال واقع نشده بود.
- رویداد: ویژگی «اصطلاح رویداد» در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول از دیدگاه کتابداران و تعداد کمی از متخصصین موضوعی در مرتبه زیاد ارزش‌گذاری شده است.
- مکان: ویژگی «اصطلاح مکان» در پشتیبانی از وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول از دیدگاه کتابداران و تعداد کمی از کاربران عادی در مرتبه زیاد ارزش‌گذاری شده است.

«اثر به عنوان موضوع» و «بیان به عنوان موضوع» از نگاه کتابداران و کاربران عادی و متخصص در پشتیبانی از وظایف کاربری در مرتبه زیاد؛ «نمود عینی به عنوان موضوع» از دیدگاه کتابداران و کاربران عادی در مرتبه زیاد، در حالی که از دیدگاه بیشتر متخصصین موضوعی در مرتبه متوسط؛ و «مورد به عنوان موضوع» از دیدگاه بیشتر کتابداران و متخصصین موضوعی و کاربران عادی در مرتبه کم ارزش‌گذاری شده‌اند. ویژگی‌های موجودیت‌های گروه‌های دوم و سوم در پیوند با وظایف کاربری موجودیت‌های گروه اول به اقتضای پژوهش حاضر و ایجاد نگاه جامع به ارزش‌گذاری کاربران نسبت به ویژگی‌های موجودیت‌های مطرح در گزارش ایفلا در پیوند با وظایف کاربری مطرح گردید و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. با توجه به آنچه ارائه شد، ارزش‌گذاری ویژگی‌های موجودیت‌های گروه اول الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. توسط کتابداران، کاربران عادی و متخصصین مورد مطالعه، با ارزش‌گذاری گزارش ایفلا همخوانی نسبی دارد. لازم است کاربران به ویژه کتابداران پیش از پیش با مفاهیم مربوط به الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. آشنا گردند؛ چرا که برخی از

ارزش‌گذاری‌های صورت گرفته توسط ایشان در خصوص ویژگی‌های موجودیت‌ها در پیوند با وظایف کاربری نشان از عدم آشنایی ایشان با مفاهیم دارد. همچنین بر اساس این پژوهش که نتایج آن همراستا با پژوهش کارلایل (۲۰۰۱) و ارسطوپور (۱۳۸۹) است ارزش‌گذاری ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. در دو خانواده کتابشناختی علاوه بر متخصصان موضوعی توسط کاربران عادی و کتابداران انجام شده است؛ لذا ضروری است، ویژگی‌های موجودیت‌های الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. توسط کاربران بالقوه فهرست‌های رایانه‌ای ارزش‌گذاری شده و توسط نرم‌افزارنویسان مورد توجه قرار گیرد. علاوه بر این، پیشنهاد استفاده از درختواره‌ها در نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای با استفاده کاربردی از آن در پژوهش ارسطوپور در این پژوهش نیز مورد تأیید قرار گرفت.

منابع

- ارسطوپور، شعله (۱۳۸۵). انطباق فهرست‌های رایانه‌ای بر مدل ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتابشناختی (FRBR): دو رویکرد عملیاتی. ارائه شده در همایش «رویکردها و راهکارهای نوین در سازماندهی اطلاعات». انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، تهران، ۱۶-۱۷ اسفند.
- ارسطوپور، شعله (۱۳۸۹). بررسی میزان انطباق ساختار مارک ایران بر الگوی ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتابشناختی (FRBR) و نگاه کاربران فهرست‌های رایانه‌ای به موجودیت‌های مطرح در این الگو. پایان‌نامه دکتری، دانشگاه فردوسی، مشهد.
- امیری، ناهید (۱۳۸۹). بررسی میزان انطباق عناصر داده‌ای مارک ایران با موجودیت‌ها و ویژگی‌های گروه اول الگوی ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتابشناختی (اف. آر. بی. آر.). پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران.
- حاجی‌زین‌العابدینی، محسن (۱۳۸۹). امکان‌سنجی به‌کارگیری الگوی ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتابشناختی (اف. آر. بی. آر.) ایفلا در پیشینه‌های کتابشناختی فارسی. پایان‌نامه دکتری، دانشگاه شهید چمران، اهواز.
- نیک‌نیا، معصومه (۱۳۸۹). تطبیق عناصر داده‌ای مارک ایران با وظایف کاربری الگوی مفهومی اف. آر. بی. آر. بر مبنای توانمندی‌های کاربران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.

References

- Carlyle, A. (2001). Developing Organized Information Displays for Voluminous Works: a Study of User Clustering Behavior. *Journal of American Society for Information and Science and Technology*. 37 (5), 677-699. Retrieved January 21, 2010, from: http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_udi

